

Hei,

Viser til høring med frist 2.5.2024.

Stavanger maritime museum har hatt en aktiv rolle i arbeidet med bevaringsstrategier både gjennom tidligere høringsrunder, ressursgruppe, RAs høstmøte og Maktens Havn som prøveprosjekt for bevaringsstrategiene. Vi har samarbeidet tett med Norsk Maritimt Museum i innspillrundene, og vi har også diskutert høringsforslaget med kolleger på Universitetsmuseet i Bergen og Arkeologisk Museum.

Generelt vil vi i sjøfartsmuseene si at våre innspill har blitt hørt og fulgt opp, slik at vi kjenner oss igjen i forslaget som nå ligger på høring.

Det er noen punkt som vi har lyst til å kommentere:

- 1) Innsatsområdene fremstår som klare og relevante.
- 2) Forslagets skildring av forvaltningsmuseenes roller og ansvar er vagt og kan med fordel inneholde mer om museenes rolle som forsknings, formidling og forvaltningsinstitusjoner. Problemstillingene og tidsdybden bevaringsstrategiene legger opp til gjør museets rolle til sentral i mange prosjekt, og aktuell samarbeidspartner i langt flere.
- 3) Vi oppfatter temaene om sjøveien og naustet som relevante for oss. Begge disse går inn på det vi har spilt inn som spesielt aktuelle tema for oss på forvaltningsmuseene innen undervannsarkeologi. Her er det både innhold og prioriteringer som vi kan stille oss bak. Samtidig er vi noe bekymra for at det kan være vanskelig å få kulturminner uten en opplagt synlighet og opplevelsesverdi i bevaringsstrategiene. Deltema Sjøveien kan med fordel utvides til også å romme forhistorien. Langs deler av kysten vår så er landhevingsprosessen slik at det har vært lite landheving og kystbunden aktivitet i hele forhistorien finnes i et smalt belt fra litt over til luke under dagens havnivå. Kystsonen er som bevaringsstrategiene beskriver under sterkt press, og det er svært viktig at bevaringsstrategiene ikke begrenser kompleksiteten, tidsdybden og karakter for hvilke kulturmiljø som kan omfattes av prosjekt. I deltema sjøveien er det få eksempler på forhistoriske kulturmiljø som er trukket frem i søkelyset. Vi vil be om at deltema og beskrivelser endres noe slik at bevaringsstrategien også kan romme f.eks. spesielt erosjonsutsatte lokaliteter ved ytterkysten, steinalderboplasser i vannkanten og under vann, samt vrak.
- 4) Utfordringsbildet. Her er det mye bra som er beskrevet. For de arkeologiske minnene er det et poeng som må diskuteres. Den arkeologiske kunnskapsproduksjonen i de siste årtiene har i hovedsak blitt drevet av store forvaltningsundersøkelsene i forbindelse med industriområder og infrastruktur. Her har vi sett at kysten i mindre grad har vært berørt, og i den grad den blir berørt så blir ofte areal ved sjøen båndlagt som LNF eller friluftsområder. Dette betyr at kunnskapen om de arkeologiske kulturminnene langs kysten er langt fragmentert enn f.eks. jordbruksareal i tilknytning til pressområder. Med det er selvfølgelig store regionale forskjeller. Generelt er utviklingen langs sjøkanten preget av mye privatisering og bit for bit nedbygging, noe som resulterer i dårligere forutsetninger for en helhetlig kunnskapsproduksjon. Samlet sett er kunnskapsstatus for kystens kulturmiljø veldig varierende og det er trolig store regionale kunnskapshull.
- 5) Det er langt fra alle arkeologiprojekt som egner seg for vern gjennom bruk, opplevelse, tilgjengeliggjøring, eller hvor det er mulig å få til samarbeid. Det må være rom for prosjekt som er faglig godt begrunnet, men som ikke «tikker alle boksene».

Vi ser frem til å få en bevaringsstrategi å jobbe videre med, og har flere spennende prosjekt vi har lyst til å samarbeide om!

Vennlig hilsen,

Arild Skjæveland Vivås
arkeolog

